

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
---------------------	---

ZÁKLADNÍ OTÁZKY

1. CO ZNAMENÁ ODPOVĚDNOST?	8
1. Programové slovo současného vědeckého diskurzu i běžného jazykového úzu	8
2. „Odpovědnost“ ve smyslu personální zodpovědnosti.	10
3. Přednosti a meze konceptu „odpovědnost“	12
4. „Odpovědnost“ ve smyslu racionálního postupu aplikované etiky (odpovědnostní etika)	14
5. Druhy rozšířené odpovědnosti	15
6. Komplementární rozšíření teologického pojmu „hřích“	18
7. Otevřené otázky odpovědnostně-etických přístupů.	20
8. Rozdíl mezi mravní a (trestně)právní odpovědností	22
2. JAK ETICKY USUZOVAT?	24
1. Kdy a nač si utvářet etický úsudek?	24
2. Prvky utvářející etický úsudek.	26
3. Morálně usuzovat v napětovém poli mezi praktickou realizací a teoretickou reflexí.	30
4. Letmo k novějšímu vývoji	31
5. Teologická dimenze při utváření etického úsudku	32

3. JAKÉ PŘEDSTAVY O MORÁLCE**A ZPŮSOBY ŽIVOTA MÁ DNEŠNÍ MLÁDEŽ? 34**

1. Změny společenských rámcových podmínek pro mladé 36
 - a) Demografická ztráta rovnováhy 36
 - b) „Destrukturace“ životní fáze mládí 37
 - c) Sociální, psychické a kulturní problémy v integraci do společnosti . . . 39
 - d) Individualizace 40
2. Co je pro dnešní mládež důležité – zaostřeno na některé životní oblasti . . 41
 - a) Vztahy a rodina 43
 - b) Seberozvíjení a samostatnost. 44
 - c) Povolání a vzdělání 45
 - d) Lidskost a tolerance 46
 - e) Konzum, úspěch, vzhled 47
3. Velký úkol: pracovat na vzdělávání a zajišťovat identitu 48
 - a) Výkon, který se od jednotlivých subjektů vyžaduje 48
 - b) Podpůrné životní prostory a osoby 49
4. Možný příspěvek křesťanské víry k nalezení identity 50

ORIENTACE**4. DEKALOG 54**

1. Součást vyprávění o událostech na Sinaji. 54
2. Dvojí tradice. 55
3. Forma: „příkázání“, „zákazy“, nebo „zákony“...? 59
4. Číslování a členění 60
5. Teologické zařazení. 63
6. Příkázání podrobně. 64
7. Kulturotvorné schéma 67
8. Starozákonní text jako základ novozákonně inspirované etiky? 69
9. Normy a svoboda 70
10. Privilegium víry, nebo projev praktického rozumu? 72
11. Stručné kompendium společných elementárních požadavků humanity . . 75

5. VINA	78
1. Rozpolcený obraz	78
2. Vina jako antropologický fenomén a jako etické téma	80
3. Zánik viny coby ústředního tématu křesťanského poselství	82
4. Formy toho, jak se zbavit viny	84
5. Od uznání k vyznání	86
6. Odpuštění a smíření	87
7. Formy a místa odpuštění.	89
8. Osobní vina a strukturální hřích	91
6. ZLO VE SVĚTĚ.	95
1. Mizení i návrat zla	95
2. K hermeneutice teologické řeči o zlu	99
3. Teologická řeč o zlu: „fosilie z předvědeckých časů“ (R. Safranski), nebo něco nepostradatelného?	101
4. Zlo v politické rétorice	104

POLE PŮSOBNOSTI

7. UTVÁŘENÍ VZTAHŮ	110
1. Součást stvořenosti	110
2. Záležitost etiky?	112
3. Základní etické orientace pro utváření sexuálních vztahů	113
4. Odchyly v dějinách teologie	116
5. Mnohotvárnost životních forem	118
6. Důsledky pro teologickou etiku vztahu.	120
8. OHLEDUPLNÉ ZACHÁZENÍ S LIDSKÝM ŽIVOTEM VE VĚKU BIOTECHNIKY.	124
1. Nová oblast znalostí, nové pole působnosti	124
2. Bioetický diskurz	125
a) Roviny	125
b) Oblasti	126

c) Zásadní orientace	127
d) Požadové teologické předpoklady bioetické reflexe	130
3. Uskutečňování etických orientací a jeho nástroje	134
a) Profesní étos	134
b) Zákony	136
c) Etické komise	137
d) Etický diskurz a církevní morální zvěst	138
4. Příklad: výzkum lidských kmenových buněk	139
a) Mnohoslibný potenciál	139
b) Etická problematika	141
c) Konflikt mezi právem na zdraví a povinností chránit také embryonální lidský život	145
d) Svoboda bádání a její hranice	146
9. PÉČE O RESPEKTOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV	148
1. Lidská práva jako stanovy	149
a) Nejzákladnější práva a nejdůležitější kritéria pro spravedlnost a mír	149
b) Odpovědi na zkušenost státem vykonávaného bezpráví	150
c) Nositelé odpovědnosti za přijetí a prosazení lidských práv	151
d) Péče o lidská práva jako úloha církve	152
2. „Objev“ lidských práv	155
a) Zkušenost konfesijních menšin v Anglii a v amerických koloniích	155
b) Zpochybnění legitimacy kolonializace indiánů	155
3. Základní lidskoprávní výzvy křesťanství	158
a) Důstojnost	158
b) Rovnost	159
c) Existence předstátních a nadstátních norem	159
d) Sociální ochranná práva	160
4. Univerzální platnost, nebo partikulární západní konstrukt?	162
a) Souvislost s kulturou a tradicí	162
b) Otevřenost ve zdůvodnění	163
c) Smysl náboženského zdůvodnění	163

KONTEXTY

10. HODNOTOVÁ FORMACE VE ŠKOLE JAKO ŽIVOTNÍM PROSTORU	166
1. Neostrý pojem	167
a) Sociální fenomén se širokým významovým spektrem.	167
b) Kategorie hodnot	168
c) Hodnota hodnot v morálce	169
d) Změna hodnot.	170
2. Hodnoty a etická reflexe	172
a) Étos a etika	172
b) Zdůvodnění	173
c) Konkurence a rozvažování	175
3. Škola jako životní a zkušenostní prostor pro hodnotovou formaci	176
4. Metody hodnotové formace	178
a) Vyučování	179
b) Školní život.	180
c) Organizace školy	180
11. PŘÍSTUPY V NOVĚJŠÍ NETEOLOGICKÉ ETICE	183
1. K situaci etické reflexe v současnosti	183
a) Etická konjunktura	183
b) Obsahové problémy.	184
c) Společná nesnáze	186
d) Subjekt ve změněné situaci.	186
2. Paradigmata vzniku etických teorií	187
a) Diskurzivní etika	187
b) Analytická etika a utilitarismus	190
c) Smluvní teorie spravedlnosti.	193
d) Komunitarismus.	195
c) Etika ctností	199

12. MORÁLNÍ PLURALITA JAKO VÝZVA	202
1. Morální disenty ve společnosti	202
a) Místa	202
b) Druhy.	203
c) Normativní pluralismus jako strategie zacházení s faktickou různorodostí	204
2. Svoboda a potenciály nejistoty pro jednotlivce	205
a) Zisk a ztráta	205
b) Nářek nad „relativismem“	206
c) Cíl osobnostního rozvoje: kompetence k pluralitě.	207
3. Šance a rizika pro společnost	208
a) Nezbytnost minimálního konsenzu.	208
b) Teoretická rozpornost důsledného morálního relativismu	210
c) Naléhavost problému ve výchově	210
d) Úleva od problémů prostřednictvím dělby práce na celospolečenské úrovni	211
4. Fundamentalismus jako strategie bránění iritacím způsobeným pluralismem	212
a) Fenomén	212
b) Typické rysy	213
c) Pochybnosti	213
5. Étos zacházení s morální pluralitou.	214
a) Racionální přezkoumání odlišných hodnocení	214
b) Tolerance.	215
c) Připravenost se učit	216
d) Kompromis	216
e) Morální pluralita a evangelijní pověření	217